

Heidi Westborg Steel

Generalsekretær i misjonsorganisasjonen HimalPartner
Tidligere internasjonal rådgiver i Blå Kors Norge

Flertallsmisforståelsen

Ungdommer er konforme. De er lett påvirkelige og følger majoriteten.

Hva med oss voksne?

Flertallsmisforståelsen er et begrep i det rusforebyggende ungdomsarbeidet. Ungdom bygger ofte sine uttalte meninger på det de tror andre mener. Kriminologen Ragnar Hauge gjorde et studium av 14–18-åringene i de nordiske hovedstedene, der han fant at de fleste overvurderte jevnaldrendes alkoholforbruk sammenliknet med sitt eget. Det oppstår en myte om hva som forventes av en. Denne flertallsmisforståelsen kan få implikasjoner.

I større dialogkonferanser, initiert av Borgestadklinikken kompetansesenter på rus, ble ungdom anonymt bedt om si hva de ønsket seg mest. Svaret overrasket oss alle, fagfolk så vel som foreldre: «mer tid med foreldrene.» Hvem ville trodd det, ut fra den stereotypen vi har av ungdom? Ungdom er naturlig opptatt av å lodde stemningen rundt seg. De vil ikke lenger bare bruke hjemmet som referanse. De oppfatter at det finnes andre verdensbilder hos naboen og må etter hvert ta stilling selv. Venner og klassekamerater blir viktige. Dermed har vi foreldre antatt at vi blir mindre betydningsfulle. En ny flertallsmisforståelse, med uheldige konsekvenser.

Spørsmålet blir når vi slutter å misforstå på denne måten? Kanskje vi har en god periode når vi er i 20-årene. Det er da vi er mer åpne og ærlige. Dette reduserer misforståelser. Vi søker ny lærdom, og som studenter får vi servert mange nye perspektiver. Gode forelesere og professorer stimulerer til videreutvikling av slike perspektiver.

Energiske går vi så inn i yrkeslivet. Mange har ambisjoner om å gjøre verden

bedre. Men så skjer det noe. Vi opplever tidsklemma. Vi lærer at det er noe som heter prioritering. Noen av prioriteringene kan vi påvirke, men stort sett må vi akseptere det som blir prioritert for oss. Vi lærer kort og godt å innordne oss og kopierer argumentasjonen vi selv hørte, da vi begynte. Vi startet nok med å stille et par spørsmål, men fant ut at det var klokest å la være.

Dette kan være et produkt av sunn erfaringslæring. Men det kan også være at voksne like ofte blir ofre for flertallsmisforståelser når vi blir mindre «rett frem», og er mindre åpne for nye perspektiver.

For oss voksne skapes flertallsmisforståelsene ofte av budsjetter og media, men også sterke faggrupper bidrar. Kanskje har leger og psykologer mer makt enn de tror? På mange områder utvikles skrevne selvfølgeligheter som ingen tør stille spørsmål om. Det krever mot og styrke å stå imot. I rusomsorgen får forebygging mindre prioritet enn behandling, som da Oslo kommune et år strøk forebyggingstiltak av budsjettet. Spør vi kolleger fra Afrika, blir de forferdet over at vi kan la en rusmisbruker som har opparbeidet en motivasjon til å søke behandling, vente i uker, måneder... og likevel regne med at motivasjonen fortsatt skal være der.

Tverrfaglighet er in. Studieturer er in. Kanskje kan man ved neste rekruttering få inn en samfunnsviter eller en organisasjonsutvikler, heller enn en lege eller psykolog? Og hvis man tør revolusjonere, så er vel ikke en studietur til Sør-Afrika eller India å forakte? Vi har en hel del å lære av dem, men må selvsagt klare å omgjøre grunntankene slik at de passer hos oss.

Så er det dette med tro da. Det er blitt skummelt i vårt sekulære samfunn. Vi forsker og dokumenterer, men hvor godt kjenner vi egentlig målgruppen når vi

stresser spørsmålet om terapeuten i terapirommet skal være verdinøytral? Er ikke min tro vesentlig for behandlingen, dersom jeg som pasient er troende kristen eller muslim – eller sågar bare er generelt reflekterende. Spørsmålet er om det er rom for at jeg tar med meg dette inn i samtalen – tør jeg det?

Hvem er forresten verdinøytral? For en som arbeider i en misjonsorganisasjon, er det en flertallsmisforståelse at det bare er kristne som misjonerer. Som Arbeiderpartiets Hadia Tajik, selv muslim, sa i en konferanse: Selv sosialdemokratene er aktive misjonærer for sine verdier og standpunkter, og går til og med fra dør til dør. Hva med ernæringsmisjonærer og trimmemisjonærer?

Vi må ta på oss at Kirken tidligere har vært en viktig bidragsyter til slike flertallsmisforståelser, der 50-årenes strenge krav kvalte folks livsutfoldelse, tro og verdighet. Ikke dans. Ikke glede. Men fordømmelse. I dag spiller kirken en helt annen rolle, men de nedarvede sårene er fortsatt åpne, og det skal lite til for å strø salt i dem. At dette ikke er i samsvar med Jesu egen lære, understreker misforståelsen.

Jeg vil oppfordre prester, leger, psykologer og politikere – og oss alle – til å lytte til dem som kommer med nye perspektiver og tør stille de «dumme spørsmålene»; de som ikke vil stille seg i kø med flertallet i deres misforståelser. Spørsmålene kan komme fra yngre medarbeidere, bekjente fra andre kulturer eller bare annerledes tenkende. Kan det være at summen av erfaringslæringen pluss de nye perspektivene til sammen gir svar på noen av de uløste gåtene i samfunnet vårt?

I neste nummer:

- Kronisk utmattelsessyndrom
- Ny behandling av aortastenose
- Gliomer hos voksne
- Korsbåndregisteret
- Jus og forskningsetikk